

8.6.2020

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry

Herttaliisa Tuure, toiminnanjohtaja

Reetta Pietikäinen, asiantuntija

VN/1985/2020

VN/1985/2020-OKM-1

Lausunto:

Luonnos hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (TPY) kiinnittää lausunnossaan huomiota jo aiemmin esiin nostamiinsa huoliin keskeyttämisvaarassa olevien nuorten tuentarpeisiin vastaamisesta ja tuki- ja ohjauspalveluiden riittämättömyydestä. **Lakiesityksessä ei ole edelleenkään huomioitu riittävästi niiden nuorten elämäntilanteita ja tarpeita, joiden vuoksi uudistustyötä tehdään – tai tulisi tehdä.**

TPY on toteuttanut jäsenistölleen lakiesitystä käsittelevän kyselyn, ja hyödyntää saatuja vastauksia lausunnossaan.

Huomio keskeyttämisvaarassa olevien nuorten tuentarpeisiin

Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteena on, että jokainen peruskoulun päättävä nuori suorittaa toisen asteen koulutuksen. Tämä on tarkoituksenmukaista ja kannatettavaa. Oppivelvollisuuden korottaminen 18 ikävuoteen on merkittävä uudistus, jota ollaan edistämässä vauhdilla. **TPY on huolissaan siitä, että toimenpiteet koulutuksen keskeyttämisen ehkäisyyn puuttuvat edelleen.**

Koulutuspolulta putoamisen taustalla on asioita, joihin nuoret tarvitsevat tukea, ja tarpeita, joihin tulee nykyistä paremmin vastata. Taustalla on usein esim. koulukiusaamista, (diagnosoimattomia) oppimisen vaikeuksia, neuropsykiatrisia haasteita tai terveydellisiä pulmia. Olennainen kysymys kuuluu: mitä uutta uudistus tarjoaa näille nuorille? Vaarana on, että oppivelvollisuuden laajentamisen myötä tukea ja ohjausta tarvitsevien nuorten tilanne entistään heikkenee. **Koulutuksesta putoamassa olevien nuorten haasteet tulee ratkaista, ja tähän tarvitaan nykyistä vahvempia ja varhaisempia tukitoimia ja palveluita.**

Vahvistettava opiskelijahuollon ja opinto-ohjauksen sekä mielenterveyspalvelujen resursseja

On huomioitava, ettei oppivelvollisuuden laajentaminen ole vain koulutuspoliittinen kysymys. Myös sosiaali- ja terveyspalveluilla sekä kuntoutuksella on merkittävä rooli nuorten opiskelunvalmiuksien vahvistamisessa ja koulutuksen läpäisyn tukemisessa. **Tärkeää on lisätä nuorille räätälöityjä matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluja sekä toteuttaa nuorten terapiatakuu.** Erityisesti mielenterveyspalvelujen saatavuuden parantaminen on keskeistä nuorten toimintakyvyn ja koulukuntoisuuden kohentamisen kannalta.

Tällä hetkellä nuorille koulutusjärjestelmän piirissä tarjottavat tuki- ja ohjauspalvelut eivät ole nuorten tarpeisiin nähden riittäviä. **Tarvitaan etenkin oppilashuollon ja opiskelijahuollon sekä oppilaanohjauksen ja opinto-ohjauksen resurssien merkittävää vahvistamista.** Tarvetta on lisätä myös koulunkäynnin ohjaajia ja -avustajia. Lisäksi opetuksen ja koulutuksen järjestäjien tulee hyödyntää nuorisotyötä ja nuorisotyön ammattilaisten osaamista yhteisöllisyyden vahvistamisessa sekä nuorten yksilöllisessä kohtaamisessa ja tukemisessa.

Työpajat tarjoavat oppimisympäristöjä ja valmennuksellista tukea – kustannukset korvattava

Työpajat toimivat koulutusjärjestelmän kumppaneina ja mahdollistavat yksilölliset opintopolut tarjoamalla vaihtoehtoisia oppimisympäristöjä. Merkittävä osa työpajoista on tunnistanut oppimisympäristönsä yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa ja tunnistaa valmentautujille ja opiskelijoille kertyvää osaamista. Koulutuksen järjestäjät saavat työpajoilta tarkoin kuvatut valmennusmenetelmät ja eritellyt työtehtävät sekä dokumentoidun yksilöllisen osaamisen kehittymisen. Työpajoilla voidaan suorittaa sekä tutkinnon osia että paikoin myös kokonaisia tutkintoja. Kertynyt osaaminen voidaan osoittaa näytöin. Työpajojen oppimisympäristöjen ja toimintaan osallistuville kertyvän osaamisen tunnistamiseen ja sen osoittamiseen viitataan työpajatoiminnan opinnollistamisen käsitteellä.

Työpajatoiminta toimii nivelvaiheissa, erilaisissa haasteellisissa elämäntilanteissa ja palvelusta toiseen siirryttäessä saattaen vaihtavana palveluna. Työpajatoiminnan avulla voidaan parantaa elämänhallintaa, vahvistaa opiskelumotivaatiota ja kerryttää ammatillista osaamista sekä edistää työmarkkinoille sijoitumista. Työpajalla oppivelvollinen saa yksilöllistä tukea ja voi opiskella pienryhmässä kannustavassa yhteisössä. **Työpajalla tarjotaan yksilö-, työ- ja ryhmävalmennusta.** Yksilövalmennus on kokonaisvaltaista arjenhallinnan ja toimintakyvyn vahvistamista. Se tukee myös tarvittaviin muihin palveluihin, kuten mielenterveyspalveluihin kiinnittymistä. Työvalmennuksella kasvatetaan ammatillista osaamista ja yleisiä työelämävalmiuksia. Ryhmävalmennuksella vahvistetaan sosiaalisia taitoja ja kykyä toimia ryhmässä.

Työpajat mainitaan oppivelvollisuuden laajentamisen hallitusohjelmakirjauksessa yhtenä opinto- ja tutkimuotona, joka voidaan sisällyttää toisen asteen tutkintoihin. **Lakiesityksessä työpajat nostetaan esille vaihtoehtoisena oppimisympäristönä** *Nykytila ja sen arviointi ja Vaikutukset työpajatoimintaan* -osissa sekä opintonsa keskeyttämässä olevien oppivelvollisten ohjauksen yhteydessä (12 §. Koulutuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu, perustelut.). TPY katsoo, että **esitys ei kuitenkaan tunnista riittävästi työpajojen tarjoamaa valmennuksellista tukea opintojen suorittamisessa. Esitys ei huomioi myöskään työpajatoimijoille oppivelvollisuuden laajentamisesta syntyviä kustannuksia.**

Esityksen Vaikutukset työpajatoimintaan -osassa todetaan, että **”Nuorten työpajat voisivat jatkossakin toimia koulutuksen tukipalveluna ja tutkintotavoitteisen ja tutkintokoulutukseen valmentavan koulutusten oppimisympäristönä, jolloin oppivelvollisen olisi mahdollista suorittaa osa tai osia koulutuksesta työpajalla”.** Lisäksi todetaan, että **”Työpajoja voitaisiin nykytilaa vastaavasti hyödyntää myös osaamisen hankkimisen oppimisympäristönä perusopetuksessa”.** Nämä ovat tärkeitä kirjauksia ja tuovat esille työpajojen roolin oppimisympäristönä.

Kuten esityksen Nykytila ja sen arviointi -osassa todetaan, **”Kaikki työpajat voivat toimia ammatillisen koulutuksen oppimisympäristönä, niin ammatillisissa kuin yhteisissäkin tutkinnon osissa, kunhan yhteistyö on luotu koulutuksen järjestäjän kanssa”.** Tämä on keskeistä. Sama koskee myös perusopetusta. Ja kuten esityksen Vaikutukset työpajatoimintaan -osassa todetaan, **”jatkossakin työpajat voisivat toimia vaihtoehtoisena oppimisympäristöinä, jos koulutuksen järjestäjä tekee päätöksen oppivelvollisen koulutuksen järjestämisestä työpajalla ja koulutuksen järjestäjä sopisi tästä nykytilaa vastaavasti työpajan kanssa”.** TPY katsoo, että tämä on tarpeellinen kirjaus. TPY esittää tähän kuitenkin lisättäväksi kirjausta työpajatoiminnan kustannusten huomioimisesta ja korvaamisesta: **”Tällöin kustannukset on korvattava työpajalle.”.**

TPY esittää tarkennusta myös esityksen Vaikutukset työpajatoimintaan -osaan. Esityksessä todetaan: **”Jos perusopetuksen jälkeen opiskelemaan hakeutuminen tuottaa nuorelle hankaluuksia, opiskelijan erityisen tuen tarve on tiedossa tai opiskelija haluaisi tutustua johonkin ammattialaan selvittääkseen, mikä**

olisi itselle sopiva ala, voidaan näissä tilanteissa nykyisin hyödyntää opinnollistettua työpajaa. Sanamuodon ”opinnollistettua työpajaa” tilalla tulisi käyttää ”työpajaa”, sillä opiskelemaan hakeutumisen tukeminen esimerkiksi arjenhallinnan tukemisen näkökulmasta ei edellytä varsinaista opinnollistamista. Opiskelijoiden osalta olennaista on sopimuksellisen yhteistyön rakentaminen työpajan kanssa.

TPY esittää edelleen tarkennusta esityksen Vaikutukset työpajatoimintaan -osaan työpajalle itse hakeutumisen osalta. Esityksessä todetaan, että ”Jatkossakin nuori voi hakeutua itse suoraan työpajalle, mutta tällöin hän ei voisi suorittaa siellä oppivelvollisuuttaan”. TPY esittää tähän tarkennusta: **”Jatkossakin nuori voi hakeutua itse työpajalle. Työpaja voi tukea nuoren koulutukseen hakeutumista ja toimia oppimisympäristönä, kun työpaja ja koulutuksen järjestäjä ovat sopineet yhteistyöstä ja kustannukset korvataan työpajalle.”**

Uudistustyön alussa puhuttiin ”*kolmannesta polusta*”, jossa ovat mukana kymppiluokat, kansanopistot, työpajatoiminta, kuntoutus ja valmentavat koulutukset. Uudistustyön edetessä kuitenkin vain kansanopistot on kirjoitettu oppivelvollisuuden opinto- ja tukimuotona selvästi esiin, ja myös kustannusten korvaaminen on otettu vain niiden osalta huomioon. Jokaisella toimijataholla on uudistuksen toteutumisessa oma merkittävä roolinsa, ja toimijoiden painoarvojen tulee olla yhteneväiset.

TPY nostaa esille, ettei esitys huomio lainkaan työpajatoimijoille oppivelvollisuuden laajentamisesta syntyviä kustannuksia. Työpajat tarjoavat valmennukselliselle tuelle ja mielekkäille työtehtäville rakentuvia oppimisympäristöjä, joista hyötyvät sekä koulutuksen järjestäjät että ennen kaikkea tukea tarvitsevat opiskelijat. Tästä työstä on saatava sille kuuluva korvaus. **Työpajojen kohdalla kirjauksia on tarkennettava kansanopistoja vastaavaan suuntaan, ja kustannukset on korvattava myös työpajatoimijoille täysimääräisesti oppivelvollisuustehtävään liittyen. Työpajojen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyön tulee olla sopimuksellista ja perustua ”raha seuraa oppivelvollista” -periaatteelle.**

On huomioitava, ettei työpajatoiminnalle oppivelvollisuustehtävistä syntyviä lisäkustannuksia voida katata valtionavustuksesta, sillä se kattaa vain noin 10–25 prosenttia organisaatioiden nuorten työpajatoiminnan kokonaiskustannuksista. Esitys ei voi myöskään rakentua koulutussopimuksen hyödyntämiselle, koska koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta ei makseta korvausta työnantajalle. **Työpajojen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyön on perustuttava sopimuksellisuuteen, jossa oppivelvollisen työpajalla viettämästä ajasta maksetaan opiskelijapäivähinta, joka määräytyy tarvittavan tuen ja ohjauksen mukaan.**

Työpajojen ja koulutuksen järjestäjien edustajat ovat laatineet **Yhteistyön linjaukset -asiakirjan**¹ edistämään yhteistyötä ja tukemaan sopimuksellisuutta. Tätä asiakirjaa tulee hyödyntää yhteistyön vahvistamisessa.

Etsivän nuorisotyön perustuttava jatkossakin vapaaehtoisuudelle – vastuita selkiytettävä

Etsivällä nuorisotyöllä vahvistetaan nuorten osallisuutta ja arjenhallintaa, edistetään heidän kasvuaan ja itsenäistymistään sekä tuetaan tarpeisiin vastaaviin palveluihin ja koulutukseen kiinnittymistä. Etsivä nuorisotyö tarjoaa kokonaisvaltaista ja yksilöllistä tukea ja toimii muutostilanteissa ja palvelusta toiseen siirryttäessä saattaen vaihtavana palveluna. Etsivällä nuorisotyöllä on merkittävä rooli nivelvaiheessa olevien nuorten koulutukseen ohjaamisessa sekä keskeyttämisvaarassa ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten tukemisessa.

¹ <https://www.tpy.fi/kehittaminen/opinnollistaminen/tyopajojen-ja-koulutuksen-jarjestajien-yhteistyon-linjaukset/>

Neljännessä lisätalousarviossa lisärahoitusta ollaan suuntaamassa koulunuorisotyöhön ja etsivään nuorisotyöhön, joka tukee nuorten kouluttautumista. Tämä on tarpeellista. Nuorisotyö ja etsivä nuorisotyö tekevät yhteistyötä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kanssa, ja näitä toimintamalleja tulee kehittää.

Kunnan rooli oppivelvollisuuden laajentamisessa tulee olemaan suuri. Kunta on viime kädessä vastuussa nuoresta, jotta hänet saadaan oppivelvollisuuden piiriin. Esityksessä todetaan, että oppivelvollisuuslaissa kunnalle säädetty velvoite korvaisi osittain nuorisolaissa säädettyjä etsivän nuorisotyön tehtäviä. **Kunnan ja etsivän nuorisotyön keskinäisiä rooleja ja vastuita tulee vielä tarkentaa. Lakiin on kirjattava, että toimija, joka on vastuussa nuoren oppivelvollisuuden suorittamisesta, ei ole etsivä nuorisotyö.** Kirjauksella tulee varmistaa, ettei etsivän nuorisotyön vastuulle jätetä kunnalle määritellyn lakisääteisen, velvoittavan tehtävän toteuttamista.

Etsivä nuorisotyö työmuotona on tavoittanut kattavasti haasteellisessa tilanteessa olevia nuoria, ja hyvien tulosten katsotaan liittyvän erityisesti vapaaehtoisuuden periaatteeseen. Nuorisolain mukaan nuori saa itse päättää yhteistyöstä ja sen muodoista etsivän nuorisotyön kanssa. Etsivän nuorisotyön rooli on pidettävä selkeänä: nuoren kanssa tehtävän yhteistyön tulee säilyä vapaaehtoisena. **Etsivä nuorisotyö toimii kunnan toimijoiden kanssa yhteistyössä, mutta viimekätinen vastuu oppivelvollisuuden suorittamisesta ja sen jatkamisesta tulee olla kunnan (muilla) toimijoilla, ei etsivällä nuorisotyöllä.** Olenaista on, että etsivä nuorisotyö ei voi olla velvoittavaa, vaan se on nuorelle aina vapaaehtoista.

Oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä uudistetaan myös nuorisolakia. Uudistustarpeet koskevat erityisesti nuorisolain 11 § kirjausta ilmoitusvelvollisuudesta etsivään nuorisotyöhön. Voimassa olevan nuorisolain (1285/2016) mukaan oppilaitoksella on velvollisuus tehdä ilmoitus koulutuksen keskeyttäneestä nuoresta nuoren kotikunnan etsivään nuorisotyöhön. Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä koulutuksen järjestäjien rooli oppivelvollisten nuorten tukemisessa ja ohjaamisessa kasvaa, ja etsivän nuorisotyön puolestaan tältä osin kapenee. **TPY on huolissaan siitä, miten turvataan etsivän nuorisotyön aiemmin tarjoama kokonaisvaltainen tuki sitä tarvitseville nuorille.** Huolta herättää erityisesti se, miten ja millä resursseilla koulutuksen järjestäjät selviävät laajenevasta ohjaus- ja tukiroolistaan, kun niillä on nykyisinkin haasteita tukea keskeyttämisvaarassa olevia nuoria. Nuorten on tärkeää saada tukeaa riittävän varhaisessa vaiheessa, ennen kuin ongelmat kasautuvat ja syvenevät.

Nuorille taattava heidän tarvitsemansa tuki ja ohjaus

Nuorille tulee taata heidän tarvitsemansa tuki ja ohjaus, ja nuorilla tulee olla aito mahdollisuus yksilöllisiin, heidän tarpeisiinsa vastaaviin, koulutuspolkuihin. Osa nuorista hyötyy kokonaisvaltaisesta henkilökohtaisesta ja rinnalla kulkevasta tuesta. Tarjoamalla mahdollisuuden työpajatoimintaan riittävän ajoissa – ennen ”epäonnistumista” opiskelijana – varmistetaan se, että nuori kohdataan ja hän saa tukea opintopolullaan. Näin hänellä on paremmat mahdollisuudet suorittaa toisen asteen tutkinto.

On hyvä, että uudistus kasvattaa koulutuksen järjestäjien roolia opiskelijoiden tukemisessa. Tarkoituksenmukaista ei silti ole, että koulutuksen järjestäjät perustaisivat itse työpajoja, joille he hakevat nuorten työpajatoiminnan valtionavustusta, sillä tämä vähentää työpajatoimintaan alueellisesti suunnattuja resursseja ja voi opiskelijapainotuksen takia sulkea työttömiä nuoria ulos palvelusta. Tarkoituksenmukaisempaa on, että koulutuksen järjestäjät toimivat työpajojen kanssa yhteistyössä: hankkivat niiltä tukeaa tarvitseville nuorille valmennuspalveluja hyödyntävät niitä vaihtoehtoisina oppimisympäristöinä. **Olenaista on tukea nykyistä vahvemmin niitä nuoria, jotka ovat vaarassa pudota koulutuspolulta. Tässä tarvitaan kaikkia toimijoita ja aitoa yhteistyötä nuoren hyväksi.**

Valtakunnallinen työpajayhdistys nostaa vielä konkreettisesti esiin ne kohdat, joita oppivelvollisuuslain luonnoksessa ja tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen lakiluonnoksessa tulee tarkentaa tukeaa ja ohjausta tarvitsevien nuorten sekä työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön osalta.

HE oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

1 § Oppivelvollisuuden tavoitteet

Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteet ovat kannatettavia. TPY nostaa esille, että **tuki- ja ohjauspalvelut ovat tällä hetkellä riittämättömiä. Lain tavoitteita ei voida saavuttaa, ellei palveluihin resursoida nykyistä merkittävästi enemmän.** Oppivelvollisille on taattava riittävä tuki ja ohjaus tavoitteiden saavuttamiseksi oppivelvollisuuslain hengen mukaisesti.

2 § Oppivelvollisuuden alkaminen ja päättyminen

TPY katsoo, että 18 vuotta täyttäneelle toisen asteen opintoja edelleen suorittavalle tulee taata samat tuki- ja ohjauspalvelut kuin oppivelvollisuusikäiselle. Myös koulutuksen keskeyttämisen ehkäisyyn oppivelvollisuuden täytyttyä tulee kiinnittää vahvempaa huomiota.

4 § Oppivelvollisuuden suorittaminen perusopetuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen

Työpajat toimivat koulutuksen järjestäjien kumppaneina ja vaihtoehtoisina oppimisympäristöinä. Ne tarjoavat tukea tarvitseville opiskelijoille yksilöllistä ja kokonaisvaltaista valmennusta elämänhallinnan haasteisiin ja opintojen suorittamiseen. Esitys ei kuitenkaan tunnista työpajojen tarjoamaa valmennuksellista tukea koulutuksen suorittamisessa ja loppuunsaattamisessa. Esitys ei huomioi myöskään työpajatoimijoille oppivelvollisuuden laajentamisesta syntyviä kustannuksia.

TPY esittää oppivelvollisuuden suorittamisen yhteyteen lisättäväksi kirjausta, että oppivelvollisuutta voi suorittaa myös muissa vaihtoehtoisissa oppimisympäristöissä, kuten työpajoilla, koulutuksen järjestäjän ja muuta oppimisympäristöä edustavan tahon väliseen sopimukseen perustuen. Tulee myös todeta, että kustannukset on korvattava työpajoille. Kustannusten korvaamisen tulee rakentua periaatteelle ”raha seuraa oppivelvollista”.

Myös tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen osalta työpajat tulee kirjata nykyistä vahvemmin muiksi oppimisympäristöiksi, joita valmentava koulutus voi hyödyntää. Myös tällöin yhteistyön tulee olla sopimuksellista ja kustannukset tulee korvata työpajalle periaatteen ”raha seuraa oppivelvollista” mukaisesti.

6 § Opintojen riittävä edistyminen

Tällä hetkellä poissaoloihin puuttumisessa on suuria eroja koulutuksen järjestäjien välillä. Esityksessä ei kuvata oppivelvollisuuteen kuuluvien opintojen riittävän edistymisen seuranta riittävällä tavalla. Koulutuksen järjestäjällä on oltava resurssit, joilla voidaan seurata opintojen edistymistä ja puuttua poissaolojen syihin ajoissa. Poissaolojen taustalla on syitä, joihin oppivelvolliset tarvitsevat tukea ja ohjausta. **Olennaista on taata oppivelvollisille nykyistä vahvempi psykososiaalinen ja ohjauksellinen tuki, opiskelijahuollon ja opinto-ohjauksen resurssit.** Henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa on olennaista huomioida myös tukitoimet elämänhallinnan tukemiseen, psykososiaaliseen vahvistamiseen ja opiskeluvalmiuksien tukemiseen.

Myös työpajat voivat tarjota saattaen vaihtaen vaihtoehtoisen oppimisympäristön niille nuorille, joilla on opintojen edistymisen kanssa haasteita. Työpajat tarjoavat kokonaisvaltaista ja yksilöllistä tukea ja mahdollisuuksia tutkinnon osien suorittamiseen. Myös tällöin siirtyminen työpajalle tulee tapahtua koulutuksen järjestäjän ja työpajan välisellä sopimuksella ja kustannukset tulee korvata työpajalle.

7 § Oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäminen

Oppivelvollisuuden keskeyttänyt nuori tarvitsee tukea ja ohjausta keskeytyksen aikana. Nuorelle tarjottava ohjaus ja tuki tulee kirjoittaa oppivelvollisuuslakiin vahvasti esille. On myös huomattava, ettei

oppivelvollisuuden laajentaminen ei ole vain koulutuspoliittinen kysymys, vaan panostuksia tarvitaan myös kuntoutus- ja sote-palveluihin. Uudistustyön alussa puhuttiin ”kolmannesta polusta”, jossa ovat mukana kymppiluokat, kansanopistot, työpajatoiminta, kuntoutus ja valmentavat koulutukset. Uudistustyön edetessä kuntoutus on jäänyt keskusteluista kokonaan pois, vaikka juuri sillä on suuri merkitys, jos opinnot keskeytetään sairauden takia. **Kuntoutuksen roolia oppivelvollisuuden laajentamisessa tulee täsmentää.**

Tilanteessa, jossa opinnot ovat mahdollisesti keskeytymässä, työpajatoimintaa tulee tarjota vaihtoehtoisena oppimisympäristönä, jossa nuori voi saada yksilöllistä ohjausta ja mahdollisuuksia suorittaa tutkinnon osia valmennuksen tukemana. Myös tällöin siirtyminen työpajalle tulee tapahtua koulutuksen järjestäjän ja työpajan välisellä sopimuksella ja kustannukset tulee korvata työpajalle.

Jos oppivelvollisuuden suorittaminen keskeytetään määräajaksi, säilyy oppivelvollisen ohjaus- ja valvontavastuu koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjällä on oltava riittävät resurssit varmistaa, että oppivelvollinen palaa määräaikaisen keskeyttämisen jälkeen suorittamaan opintojaan.

Esityksen kirjauksen mukaan ”Opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa oppivelvollisen asuinkunnalle, jos oppivelvollisuuden suorittaminen keskeytetään toistaiseksi.” Kunnan vastuun ja vastuutahon määrittely on kirjauksessa jätetty avoimeksi. Miten varmistetaan se, että oppivelvolliset ovat yhdenvertaisessa asemassa asuinkunnasta riippumatta? **Olennaista on, että etsivä nuorisotyö voi toimia yhteistyötahona, mutta ei vastuutahona, ja tämä tulee kirjata lakiin.** Etsivän nuorisotyön vapaaehtoisuus tulee säilyttää.

8 § Oppivelvollisuuden suorittaminen opiskeluoikeuden menettämisen aikana

Tilanteessa, jossa oppivelvollinen menettää opiskeluoikeutensa, on olennaista, että oppivelvolliselle tarjotaan tukea ja ohjausta, eikä häntä jätetä yksin haasteellisessa elämäntilanteessa. Laissa ehdotetaan, että oppivelvollisuuden suorittaminen opiskeluoikeuden menettämisen aikana olisi ensisijaisesti itsenäistä opiskelua, jonka aikana seurataan suunnitelmaa oppivelvollisuuden suorittamisesta määräaikaisen erottamisen tai opiskeluoikeuden pidättämisen aikana. **Oppivelvollisen kannalta paras ratkaisu on tarjota itsenäisen opiskelun rinnalle vaihtoehtoisia oppimisympäristöä, kuten työpajaa, jossa nuoren on mahdollista saada yksilöllistä tukea.** Lakiin tulee lisätä kirjaus opintojen edistämisestä muissa oppimisympäristöissä, kuten työpajalla.

9 § Huoltajan valvontavastuu

Oppivelvollisille ja perheille tarjottavaa tukea ja ohjausta tulee lisätä, ja se tulee kirjoittaa lakiin. Oppivelvollisen opiskeluun liittyvät haasteet sekä tuen ja ohjauksen tarve tulee huomata ja niihin tulee puuttua jo varhaisessa vaiheessa, jotta poissaolot eivät pääse kertymään ja opinnot etenevät suunnitelman mukaisesti. Oppivelvollisia ja heidän huoltajiaan ei saa jättää haasteellisissa tilanteissa ilman riittävästi tukea.

10 § Hakeutumisvelvollisuus perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen

Oppivelvollisuuslaki tarvitsee toteutuakseen riittävän lisärahoituksen oppivelvollisten tukeen ja ohjaukseen. Oppilaanohjausta tai opinto-ohjausta ei tällä hetkellä ole riittävästi saatavilla. Koulutuksen järjestäjät tulevat tarvitsemaan enemmän henkilöstöresursseja, jotta oppivelvollisen oikeus tukeen ja ohjaukseen toteutuu.

Oppivelvollinen tarvitsee tukea ja ohjausta hakeutumisvelvollisuuden eri vaiheissa. **Jos oppivelvollinen ei saa tai vastaanota koulutuspaikkaa, on lakiin kirjoitettava mukaan nuorelle tarjottava tuki ja oh-**

jaus, jotta oppivelvollinen voi suoriutua hakeutumisvelvollisuudestaan. Jos oppivelvollinen aikoo keskeyttää opintonsa oman ilmoituksen perusteella, on lakiin kirjoitettava mukaan oppivelvolliselle tarjottava tuki ja ohjaus.

11 § Hakeutumisvelvollisuuden ohjaus- ja valvontavastuu

Nuorille tarjottava ohjaus ja tuki ei nykyisellään ole riittävää: jotta oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteet voivat toteutua, on ohjaus- ja tukipalveluita vahvistettava. Lisäksi on tarkennettava vastuuta-hoja. **Lakiin on kirjattava, että vastuutaho ei voi olla etsivä nuorisotyö.** Etsivä nuorisotyö voi tehdä oppivelvollisen asuinkunnan kanssa yhteistyötä, mutta etsivän nuorisotyön tulee säilyä vapaaehtoisuuteen perustuvana palveluna.

On myös määriteltävä, miten ohjaus- ja valvontavastuu toteutetaan peruskoulun päättymisen jälkeisen kesän yli siihen saakka, kunnes oppivelvollisen toisen asteen opinnot alkavat. Kesäkuukaudet ovat tukea tarvitsevien nuorten osalta kriittisiä. Jos ensisijaiset toiveet eivät toteudu, ohjauspalvelut eivät voi olla kesätauolla. Opetuksen järjestäjän tarkistusvastuu elokuussa opintojen aloittamisesta ei voi olla ainoa keino tarkistaa nuoren tilannetta siirtymävaiheessa.

12 § Koulutuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu

Oppivelvollisuuslaki tarvitsee toteutuakseen riittävän lisärahoituksen oppivelvollisten tukeen ja ohjaukseen. Koulutuksen järjestäjät tulevat tarvitsemaan enemmän henkilöstöresursseja, jotta oppivelvollisen oikeus tukeen ja ohjaukseen toteutuu. Riskit opintojen keskeyttämiselle tulee tunnistaa ajoissa ja oppivelvolliselle tulee taata hänen tarvitsemansa tuki.

TPY pitää tärkeänä kirjauksena työpajoja vaihtoehtoisina oppimisympäristöinä keskeyttämisvaarassa olevien oppivelvollisten tukemisessa. Esityksessä todetaan, että jos oppivelvollinen olisi oikeissa keskeyttää opintonsa ilman hyväksyttävää syytä esimerkiksi väärän opiskelualavalinnan tai motivaation puutteen vuoksi, olisi tärkeää ohjata oppivelvollinen hänelle mahdollisesti soveltuvampaan oppimisympäristöön tai toiseen koulutukseen, jotta oppivelvollisuuden suorittaminen ei keskeytyisi. Esityksen mukaan vaihtoehtoinen oppimisympäristö voisi olla esimerkiksi ammatillisten opintojen suorittaminen oppisopimuksella tai koulutussopimuksella taikka siirtyminen työpajajaksolle, jolloin työpaja toimisi ammatillisen koulutuksen järjestäjän järjestämän koulutuksen oppimisympäristönä. **TPY painottaa, että kustannukset tulee korvata työpajalle,** ja tämä tulee kirjata lakiin. Kustannusten korvaamisen tulee tapahtua periaatteen ”raha seuraa oppivelvollista” mukaisesti.

13 § Oppivelvollisen eronneeksi katsominen

Jos oppivelvollisuuslain tavoitteet täyttyisivät ja oppivelvolliset saisivat tarvitsemansa tuen ja ohjauksen, opiskeluoikeuden menettämistä runsaiden poissaolojen takia ei enää tapahtuisi. Huolta kuitenkin herättää, miten tämä taataan. Olennaista on, että **koulutuksen järjestäjän ja oppivelvollisen asuinkunnan tiedonvaihto on saumatonta** ja asuinkunnan on reagoitava koulutuksen järjestäjältä tuleviin ilmoituksiin viipymättä. Myös tietojen siirtäminen tulee tapahtua tietoturvallisesti.

14 § Asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuu

Huolta herättää, miten asuinkunnan resursseja ohjauksessa lisätään ja miten taataan oppivelvollisille yhdenvertainen tuki ja ohjaus asuinkunnasta riippumatta. Esityksessä todetaan, että ”Oppivelvollisen tilanne ja tuen tarve selvitetään yhdessä oppivelvollisen ja tämän huoltajan tai muun laillisen edustajan kanssa.” Tämä on olennaista ja tähän tarvitaan riittävät resurssit, jotta tilanne ja tuen tarve pystytään selvittämään ajoissa. Esityksessä todetaan myös: ”Tarvittaessa oppivelvollista ohjataan hakemaan oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämistä määrääjäksi tai toistaiseksi.” Tällöin oppivelvollinen tarvitsee paljon tukea ja ohjausta, jotta hän selviää keskeyttämisen ylitse takaisin suorittamaan oppivelvollisuuttaan. **Tarjottava tuki ja ohjaus tulee kirjata mukaan pykälään.**

TPY katsoo, että laissa on tarkennettava vastuutahoja: **on kirjattava, että vastuutaho ei voi olla etsivä nuorisotyö. Etsivä nuorisotyö voi toimia yhteistyötahona, mutta etsivän nuorisotyön tulee säilyä vapaaehtoisuuteen perustuvana palveluna.**

15 § Opiskelupaikan osoittaminen

Olennaista on, että oppivelvollisen kanssa käydään riittävä määrä ohjauskeskusteluja, jotta oppivelvollisen omat toiveet tulevat huomioiduiksi. Oppivelvollisen erityisen tuen tarve on kartoitettava. Ilman opiskelupaikkaa jäävät oppivelvolliset ovat tiedossa elokuussa, ja opiskelupaikan osoittaminen tehdään kahden kuukauden kuluttua tästä tiedosta. Perusopetuksen päättymisen ja opiskelupaikan osoittamisen välisenä aikana on tarjottava riittävästi tukea ja ohjausta.

Esityksen mukaan ”Opiskelupaikka voidaan osoittaa myös asuinkunnan järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa.” Opiskelupaikan osoittamisessa tulee ottaa huomioon oppivelvollisen tuen tarpeet, jolloin vaihtoehtoja tulee olla enemmän kuin yksi. **Opiskelupaikan osoittamisessa tulee tehdä yhteistyötä kunnassa toimivien työpajojen kanssa. Työpajat tarjoavat vaihtoehtoisia oppimisympäristöjä, jotka vastaavat kokonaisvaltaista tukea ja ohjausta tarvitsevien nuorten tarpeisiin.** Työpajalla on mahdollisuus kartoittaa nuorta kiinnostavaa opiskelualaa ja vahvistaa opiskeluvalmiuksia. Monilla työpajoilla voi myös suorittaa tutkinnon osia tai kokonaisia tutkintoja.

TPY esittää lisättäväksi perustelutekstiin kirjauksen, jossa opiskelupaikan osoittamisessa huomioidaan myös muut oppimisympäristöt, kuten työpajat.

16 § Oikeus maksuttomaan koulutukseen

Maksuttomuus on tarkoituksenmukaista. Se vahvistaa yhdenvertaisuutta ja poistaa osaltaan opiskelun esteitä ja tukee opintojen suorittamista. **On kuitenkin huomattava, etteivät opintojen kustannukset ole keskeisimpiä koulutuksen keskeyttämisen syitä – vaan haasteet, jotka liittyvät esim. arjenhallintaan, voimavaroihin ja mielenterveyteen. Olennaisinta on tarjota nuorille tukea ja ohjausta, jotka vastaavat näihin tarpeisiin.** Huolta kuitenkin herättää maksuttomuuden rahoitus erityisesti korona- ja talouskriisin jälkeisessä taloustilanteessa. Ennen kaikkea: miten varmistetaan, ettei maksuttomuuden rahoitus vie resursseja muusta nuorten tukemisesta?

Esityksen perusteluissa todetaan: ”Opintoalan vaihtaminen kiinnostuksen kohteiden muuttumisen tai motivaatio-ongelmien vuoksi ei olisi säännöksessä tarkoitettu painava syy. Olisikin tärkeää, että mahdollisiin motivaatio-ongelmiin puututtaisiin ja etsittäisiin ratkaisuja jo opintojen alkuvaiheessa.” Kysymys kuitenkin kuuluu: onko koulutuksen järjestäjillä riittäviä resursseja tukea nuorten motivaatio-ongelmia ja niiden taustalla olevia syitä? **Opinto-ohjaus ja opiskelijahuolto tarvitsevat merkittävää lisäresurssointia.**

18 § Majoituskorvaus oppivelvolliselle

Majoituskorvaus on hyvä asia. Majoituskorvausta tulisi kuitenkin maksaa riippumatta siitä, käykö opiskelija lähintä mahdollista oppilaitosta vai ei. Muussa tapauksessa oppivelvolliset ovat alueellisesti eriarvoisessa asemassa. Jos nuoren täytyy mennä lähimpään oppilaitokseen saadakseen majoituskorvausta, se kaventaa alavaihtoehtoja. Majoituskorvaus tulisi maksaa opiskelijalle sen mukaan, onko haluttu ala yli sadan kilometrin päässä. Kilometrien lisäksi tulisi huomioida sekä tarjolla oleva julkinen liikenne että matkoihin kuluva aika. **On myös huomioitava, että asuntoloista ja asuntolapaikoista sekä tuetun asumisen palveluista on tällä hetkellä suuri pula, ja niitä tarvitaan lisää.**

19 § Matkakorvaus oppivelvolliselle

Matkakorvaus on tarkoituksenmukainen: se toimii osalle oppivelvollisista opiskelun mahdollistavana seikkana ja vahvistaa opiskelumotivaatiota. Korvauksen avulla vähennetään osaltaan niiden nuorten määrää, joiden opintovalintaan oppilaitoksen sijainti vaikuttaa vahvasti.

Tulee kuitenkin vielä tarkentaa, tarkoittaako lähin oppilaitos lähintä paikkaa, jossa saa tietyn alan koulutusta vai mitä tahansa lähintä paikkaa. Eli joutuuko nuori väärälle alalle mahdollisesti siksi, että hänen haluamaansa koulutusta tarjotaan vaikkapa 20 km kauempana kuin lähin oppilaitos?

20 § Oppivelvollisen valvonnan laiminlyönti

Tilanteessa, jossa huoltaja laiminlyö oppivelvollisen valvonnan, taustalla on mitä todennäköisimmin ka-sautuneita ongelmia, joihin perheet tarvitsevat tukea ja kohdennettuja palveluita. **Sakko ei tässä tilanteessa ole oikea ratkaisu, vaan kuormittaa haasteellisessa tilanteessa olevia perheitä entisestään.** Tilanteen taustalla on usein huoltajan mielenterveys- ja päihdeongelmia. Miten sakkorangaistus tukee tässä tilanteessa?

Perheiden tilanteet tulisi kartoittaa ennen opintojen alkua ja pitää huolta, että perhe saa tarvitsemaansa tukea ja vanhempien voimavarat riittävät. Tulee kuulla, mistä nuori on huolissaan oman perheensä kohdalla. Huoltajille ja perheille tulee taata riittävät tukipalvelut. Perheille suunnattuja matalan kynnyksen palveluita tulee lisätä. Perhetyöhön tarvitaan toimintatapojen kehittämistä ja resurssien lisäämistä. Sama koskee lastensuojelua.

21 § Tietojensaanti

Nuoren edun mukaisesti ja väliinpuotoamisen estämiseksi on välttämätöntä, että tiedonvaihto on saat- taen vaihtavaa ja joustavaa eri viranomaisten ja toimijoiden välillä. Tilanteessa, jossa opiskelija siirtyy vaihtoehtoiseen oppimisympäristöön esimerkiksi työpajalle, tarpeellisten tietojen tulee siirtyä myös työpajalle. Erityistä huomiota tulee kiinnittää myös etsivään nuorisotyöhön liittyviin nuorisolain pykäliin.

Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta

Työpajat ovat jo pitkään toimineet nivelvaiheessa yhteistyötahoina, joilta opetuksen ja koulutuksen järjestäjät hankkivat palveluita tukea tarvitsevien nuorten opintojen edistämiseksi. Työpajoilla mm. järjestetään peruskoulujen pienryhmätoimintaa, työpajatoiminnassa voi suorittaa peruskoulun oppimäärän sisältöjä, työpajat tarjoavat koulunkäyntimotivaation kohottamisjaksoja ja työelämään tutustumisjaksoja sekä yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa kymppiluokkia ja Valma-koulutusta. Kaikessa työpajatoiminnassa on mukana työ-, yksilö- ja ryhmävalmennus, joita koulutuksen järjestäjä ei sellaisinaan pysty tarjoamaan. Valmennuksen avulla voidaan parantaa arkielämän taitoja, löytää nuorta kiinnostava opiskeluala sekä vahvistaa opiskelumotivaatiota ja koulutusvalmiuksia.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen lakiesityksen mukaan koulutuksen hankkimiseksi koulutuksen järjestäjä voi tehdä yhteistyötä muiden koulutuksen järjestäjien sekä koulutuksen järjestämiseksi tarpeellisten nuorisotyötä tekevien julkisten tahojen ja yksityisten yhteisöjen ja säätiöiden kanssa sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Perustelutekstissä todetaan, että **nuorisotyön osalta velvoite tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että koulutuksen järjestäjät selvittäisivät yhteistyössä nuorisotyötä tekevien tahojen, kuten työpajojen, kanssa mahdollisuudet tukea opiskelijoiden opintojen etene- mistä työpajoilta hankittavien palveluiden avulla.** TPY pitää hyvänä työpajojen esille nostamista. Koulutuksen järjestäjien ja työpajojen yhteistyö nivelvaiheessa lisää olennaisesti nuorille tarjottavaa tukea.

Esitys ei kuitenkaan huomioi työpajatoimijoille palveluiden tuottamisesta syntyviä kustannuksia. TPY esittää, että lakiin lisätään kirjaus: **Työpajojen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyön tulee olla sopi- muksellista ja kustannukset tulee korvata työpajoille.**

Myös etsivä nuorisotyö tarjoaa tukea nivelvaiheessa oleville nuorille ja tekee yhteistyötä perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa. Tulee vielä selkiyttää, mikä on jatkossa etsivän nuorisotyön rooli tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa. **Olennaista on, ettei etsivän nuorisotyön vastuulle jätetä kunnalle tai koulutuksen järjestäjälle määriteltyä lakisääteisen, velvoittavan tehtävän toteuttamista. Etsivän nuorisotyön tulee jatkossakin perustua vapaaehtoisuudelle, eikä se voi olla nuorelle hänelle velvoittavaa.**

Huolta herättää, että esityksen mukaan opiskelija voi erota tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta omalla ilmoituksella. Tämä tuottaa riskin, ettei nuori saa tukea ja ohjausta, josta hän olisi hyötynyt. Esityksen mukaan opiskelija katsotaan eronneeksi, jos on ilmeistä, ettei hänen tarkoituksenaan ole osallistua hänelle laaditun suunnitelman mukaiseen opetukseen. Tässä tilanteessa tulee vielä tarkentaa valvontavastuita koulutuksen järjestäjän ja nuoren asuinkunnan välillä. Vaikka esitykseen on kirjoitettu oppivelvollisuuslakia selkeämmin ja tarkemmin opiskelijalle tarjottava tuki ja ohjaus sekä sen määrä, herää nuoren kadottamisesta kuitenkin selkeä huoli.

Nuorisolaki

Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä myös nuorisolakia on uudistettava, erityisesti tämä koskee nuorisolain (1285/2016) 11 §, jossa säädetään nuoren yksilöinti- ja yhteystietojen luovuttamisesta etsivää nuorisotyötä varten, eli ns. ilmoitusvelvollisuudesta etsivään nuorisotyöhön. Voimassa olevan nuorisolain mukaan perusopetuksen järjestäjällä on velvollisuus tehdä ilmoitus etsivään nuorisotyöhön, jos nuori ei sijoitu perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Samoin koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus tehdä ilmoitus koulutuksen keskeyttäneestä nuoresta nuoren kotikunnan etsivään nuorisotyöhön. Jatkossa sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien että kuntien velvollisuudet laajenevat, eikä ilmoitusvelvollisuutta etsivään nuorisotyöhön ole.

Esityksen mukaan etsivä nuorisotyö ei siis ole enää se taho, jolle oppivelvollisuusikäisiä opintonsa keskeyttäviä nuoria ohjataan. Esityksessä kuitenkin todetaan, että "Tarkoitus kuitenkin on, että oppivelvollisen nuoren ohjaaminen voitaisiin jatkossakin toteuttaa yhteistyössä myös kunnan etsivän nuorisotyön kanssa". Esitys jättää epäselväksi jää, mitä tämä yhteistyö käytännössä tarkoittaa. **Etsivän nuorisotyön kanssa tehtävää yhteistyötä tulee vielä tarkentaa.** Kunnan, opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ja etsivän nuorisotyön yhteistyötä, tehtäväjakoja, keskinäisiä rooleja ja vastuita tulee vielä selkiyttää. Myös nuorten omien yhteydenottojen mahdollisuudet tulee todeta.

Huolta herättää erityisesti, että kunnalle kuuluvia veloituksia siirretään etsivälle nuorisotyölle. Laissa tulee varmistaa, ettei etsivän nuorisotyön vastuulle jätetä kunnalle määritellyn lakisääteisen, velvoittavan tehtävän toteuttamista. Olennaista on, että etsivä nuorisotyö voi edelleen toteutua vapaaehtoisuuteen ja luottamuksellisuuteen perustuen. TPY esittää lakiin selkeää kirjausta, että **etsivä nuorisotyö ei ole vastuutaho.**

Nuorten kannalta huolta herättää, saavatko nuoret jatkossa riittävää, kokonaisvaltaista tukea oikea-aikaisesti ja riittävän varhain. On tärkeää, että yhteistyötä perusopetuksen, toisen asteen koulutuksen, nuorisotyön ja kunnan kesken kehitetään uudessa tilanteessa, ja sille on myös riittävät resurssit. Myös tiedonsiirto on turvattava tässä moniammatillisessa yhteistyössä.

Lausunnon keskeinen sisältö

- Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteet ovat tarkoituksenmukaisia ja kannatettavia. **Lakiesityksessä ei ole kuitenkaan huomioitu riittävästi tukea ja ohjausta tarvitsevien ja opintonsa keskeyttämisvaarassa olevien nuorten elämäntilanteita ja tuentarpeita.** Lain tavoitteita ei voida saavuttaa, ellei tuki- ja ohjauspalveluihin resursoida nykyistä enemmän. Huolta herättää, että toimenpiteet koulutuksen keskeyttämisen ehkäisyyn puuttuvat edelleen.
- Oppivelvollisuuden laajentaminen ei ole vain koulutuspoliittinen kysymys. Myös sosiaali- ja terveyspalveluilla sekä kuntoutuksella on merkittävä rooli nuorten opiskeluvalmiuksien vahvistamisessa ja koulutuksen läpäisyn tukemisessa. **On tärkeää lisätä nuorille räätälöityjä matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluja sekä toteuttaa nuorten terapiatakuu.**
- **Koulutusjärjestelmän piirissä tarvitaan etenkin oppilashuollon ja opiskelijahuollon sekä oppilaanohjauksen ja opinto-ohjauksen resurssien merkittävää vahvistamista.** Lisäksi opetuksen ja koulutuksen järjestäjien tulee hyödyntää nuorisotyön osaamista yhteisöllisyyden vahvistamisessa ja nuorten yksilöllisessä kohtaamisessa.
- Työpajat toimivat koulutusjärjestelmän kumppaneina ja mahdollistavat yksilölliset opintopolut tarjoamalla vaihtoehtoisia oppimisympäristöjä. On hyvä, että lakiesityksessä työpajat nostetaan esille vaihtoehtoisena oppimisympäristönä. **Esitys ei kuitenkaan tunnista riittävästi työpajojen tarjoamaa valmennuksellista tukea. Esitys ei huomioi myöskään työpajatoimijoille oppivelvollisuuden laajentamisesta syntyviä kustannuksia.**
- Työpajojen kohdalla kirjauksia on tarkennettava kansanopistoja vastaavaan suuntaan, ja kustannukset on korvattava myös työpajatoimijoille täysimääräisesti oppivelvollisuustehtävään liittyen. **Työpajojen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyön tulee olla sopimuksellista ja kustannukset tulee korvata työpajoille ”raha seuraa oppivelvollista” -periaatteen mukaisesti.**
- Työpajojen ja koulutuksen järjestäjien edustajat ovat laatineet *Yhteistyön linjaukset* -asiakirjan² edistämään yhteistyötä ja tukemaan sopimuksellisuutta. ***Yhteistyön linjaukset* -asiakirjaa tulee hyödyntää yhteistyön vahvistamisessa.**
- Etsivällä nuorisotyöllä on merkittävä rooli nivelvaiheessa olevien nuorten koulutukseen ohjaamisessa sekä keskeyttämisvaarassa ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten tukemisessa. Esityksessä todetaan, että oppivelvollisuuslaissa kunnalle säädetty velvoite korvaksi osittain nuorisolaissa säädettyjä etsivän nuorisotyön tehtäviä. **Kunnan ja etsivän nuorisotyön keskinäisiä rooleja ja vastuita tulee vielä tarkentaa.**
- **Lakiin on kirjattava, että toimija, joka on vastuussa nuoren oppivelvollisuuden suorittamisesta, ei ole etsivä nuorisotyö.** Etsivä nuorisotyö toimii kunnan toimijoiden kanssa yhteistyössä, mutta viimekätinen vastuu oppivelvollisuuden suorittamisesta ja sen jatkamisesta tulee olla kunnan (muilla) toimijoilla, ei etsivällä nuorisotyöllä. **Oleennaista on, ettei etsivä nuorisotyö voi olla velvoittavaa, vaan se on nuorelle jatkossakin aina vapaaehtoista.**
- Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä koulutuksen järjestäjien rooli oppivelvollisten nuorten tukemisessa ja ohjaamisessa kasvaa. **Huolta herättää, miten nuorten kokonaisvaltaisen tuen tarpeisiin pystytään vastaamaan.**
- Nuorille tulee taata heidän tarvitsemansa tuki ja ohjaus, ja nuorilla tulee olla aito mahdollisuus yksilöllisiin koulutuspolkuihin. **Oleennaista on tukea nykyistä vahvemmin niitä nuoria, jotka ovat vaarassa pudota koulutuspolulta. Tässä tarvitaan kaikkia toimijoita ja aitoa yhteistyötä nuorten hyväksi.**

² <https://www.tpy.fi/kehittaminen/opinnollistaminen/tyopajojen-ja-koulutuksen-jarjestajien-yhteistyon-linjaukset/>